

DRUŠTVO ZA PREUČEVANJE RIB SLOVENIJE
U. b. Učakar 108
1000 LJUBLJANA

Ljubljana, 30.1.2015

MKGP
Sektor za lovstvo in ribištvo
Dunajska 22
1000 Ljubljana

ZADEVA: Pripombe na OSNUTEK - PROGRAM UPRAVLJANJA RIB V CELINSKIH VODAH REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OBDOBJE 2010 – 2021 in OKOLJSKO POROČILO ZA NACIONALNI PROGRAM SLADKOVODNEGA RIBIŠTVA (Program upravljanja rib v celinskih vodah Republike Slovenije za obdobje 2010-2021)

Po pregledu osnutka smo ugotovili, da osnutek Programa upravljanja rib v celinskih vodah Republike Slovenije za obdobje 2010 – 2021 (dalje v besedilu: Program) in Okoljsko poročilo za nacionalni program sladkovenega ribištva (Program upravljanja rib v celinskih vodah Republike Slovenije za obdobje 2010-2021) - 2014 nista v skladu z vso potrebno zakonodajo (predvsem naravovarstveno in okoljsko), ki je navedena v Programu. Poleg tega smo ugotovili, da je osnutek Programa upravljanja rib v celinskih vodah Republike Slovenije za obdobje 2010 – 2021 kopija programa (z manjšimi spremembami, ki jih je takrat predlagala RZS), ki je bil v javni razpravi že l. 2012. Takrat smo posredovali podobne pripombe kot sedaj, vendar jih sploh niste upoštevali.

OBRAZLOŽITEV:

Program ne vsebuje bistvenih sestavin

Program naj bi vseboval

1. oceno stanja,
2. cilje in usmeritve za varstvo in trajnostno rabo rib,
3. naloge in ukrepe za doseganje ciljev upravljanja rib,
4. ukrepe za ohranjanje ugodnega stanja ogroženih rib v skladu s predpisi o ohranjanju narave,
5. oceno pričakovanih učinkov in vire potrebnih sredstev za doseganje ciljev,
6. nosilce posameznih nalog in kjer je primerno tudi roke in kazalnike.

1. **Ocena stanja** je izvedena samo za lovne vrste, manjka pa ocena stanja ogroženih, zavarovanih in varovanih (nadalje v besedilu: varovanih) vrst rib. Za pravilno oceno stanja in analizo vpliva preteklega ribiškega upravljanja na zavarovane in varovane vrste so potrebne ustrezne metodologije, ki jih določa Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah (Ur. l., RS št. 46/2004). Metodologija, ki se uporablja za oceno stanja lovnih vrst, je popolnoma neustrezna za ocenjevanje stanja varovanih vrst.

Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah (Ur. l., RS št. 46/2004) v 25. členu določa spremljanje stanja živalskih vrst iz Priloge 1 in 2 te uredbe (Priloga - Tabela), pri čemer se prednostno spremlja stanje živalskih vrst, ki so najbolj ogrožene, v skladu s predpisom o uvrstitvi ogroženih živalskih vrst v rdeči seznam oziroma vrst, za katere se spremlja stanje na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb oziroma na podlagi predpisov Evropske unije. Spremljanje stanja živalskih vrst se izvaja z monitoringom živalskih vrst ali indikatorskih živalskih vrst, ki **posredno kažejo na stanje teh živalskih vrst in njihovih habitatov**. Spremljanje stanja živalskih vrst iz Priloge 1 in 2 te uredbe se nanaša zlasti na:

- **obseg naravne razširjenosti živalske vrste, zlasti v ključnih življenjskih obdobjih**
- **velikost in gostota populacije**
- **ohranjenost in potek naravnih procesov ali izvajanje rabe, ki so potrebni za obstoj habitata živalske vrste in**
- **dejavnosti, ravnanja, posege in pojave, ki negativno vplivajo na stanje ohranjenosti živalske vrste.**

Vodna direktiva (DIREKTIVA 2000/60/ES) navaja kot element za ocenjevanje ekološkega stanja površinskih voda **sestavo, številčnost in starostno strukturo rib**.

Izvajanje monitoringa za spremljanje stanja ohranjenosti vrst Natura 2000 državam članicam nalaga tudi 11. člen Direktive o habitatih, o rezultatih pa morajo članice poročati EK v rednih intervalih. Monitoring ureja tudi 108. člen ZON. Podatki monitoringa pa so podlaga za oceno vplivov na naravo v okviru sprejemljivosti planov.

Vrste za katere je potrebno spremljati stanje so navedene v Prilogi - Tabela. Za vrste navedene v tabeli mora Program predpisati vsaj ciljne raziskave za vzpostavitev monitoringa teh vrst in njegovo redno izvajanje.

2. Cilji in usmeritve za varstvo in trajnostno rabo rib

Program ne obravnava vseh varovanih vrst rib, posledično tudi ne vsebuje ciljev in usmeritev za njihovo varstvo in trajnostno rabo.

3. Naloge in ukrepe za doseganje ciljev upravljanja rib,

Program se ustrezno dopolni z dokumentom **Izhodišče za pripravo kriterijev in metodologije vrednotenja bioloških obremenitev za celinske vode s področja ribiškega upravljanja, ribištva ribogojstva in tujerodnih vrst rib**. (Inštitut za vode Slovenije v okviru izvajanja Vodne direktive), ki navaja problematiko ribiškega upravljanja, vplive na vodne ekosisteme in ribe, ukrepe in biološke obremenitve.

4. Ukrepe za ohranjanje ugodnega stanja ogroženih rib v skladu s predpisi o ohranjanju narave.

Program ne vsebuje ukrepov za ohranjanje ugodnega stanja varovanih vrst rib in s tem ne izkazuje in zagotavlja izvajanje ukrepov, s katerimi prispevajo k ohranjanju biotske pestrosti.

Zakon o ohranjanju narave (ZON, Ur. l. RS, št. 46/2014) v 5. členu (skrb za ohranjanje biotske raznovrstnosti) določa, da politike, **programi**, strategije in načrti razvoja na posameznih področjih, ki lahko prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti, **morajo na svojih področjih izkazovati in zagotavljati izvajanje ukrepov, s katerimi prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti**. Isti zakon v 6. členu (obveznost vključevanja ukrepov) določa, da se **ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti** in sistem varstva naravnih vrednot po tem zakonu **vkjučujejo v rabo in izkoriščanje naravnih dobrin**. Prav tako ni vključen sistem varstva naravnih vrednot, saj nikjer ni prikazana razlika med upravljanji med območji z naravovarstvenimi statusi (območja Natura 2000, še posebej tista, kjer so ribe kvalifikacijske vrste, naravne vrednote, zavarovana območja (ožja in širša), EPO). 7. člen, v drugem odstavku določa, da so država, lokalne skupnosti in druge osebe javnega prava pri izvajanju svojih nalog iz svojih pristojnosti **dolžne upoštevati načela, cilje in ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot** ter pri tem medsebojno sodelovati. Ta dokument nima določenih ciljev in ukrepov.

Poleg tega okoljsko poročilo na str. 49 navaja končno stanje ohranjenosti za vrste na območjih Natura 2000:

- 20 % vseh vrst ima ugodno stanje ohranjenosti
- 50 % nezadostno stanje ohranjenosti
- 10 % slabo stanje ohranjenosti in
- 20 % vrst ima stanje ohranjenosti neznano.

Torej Program upravljanja mora za 60 % (nezadostno in slabo stanje ohranjenosti) vrst pripraviti ukrepe za njihovo ohranjanje ugodnega stanja v skladu s predpisi o ohranjanju narave, za 20 % vrst, ki imajo neznano ohranjenost, pa stanje raziskati.

5. Ocena pričakovanih učinkov in vire potrebnih sredstev za doseganje ciljev

Program za varovane vrste ne vsebuje ocene pričakovanih učinkov in virov potrebnih sredstev za doseganje ugodnega stanja varovanih domorodnih vrst rib.

6. Nosilce posameznih nalog in kjer je primerno tudi roke in kazalnike.

Program za varovane vrste ne vsebuje nosilcev posameznih nalog ter rokov in kazalnikov, kar bi bilo potrebno izvesti nujno za najbolj ogrožene vrste.

Program ne obravnava skupnih vplivov na okolje

Celovita presoja vplivov na okolje je neustrezna, saj samo našteva dejavnike ogrožanja rib in njihovih habitatov, ne oceni pa njihovih vplivov na ribe in njihove habitate. V okviru CPVO bi se morala opraviti ocena vseh dejavnosti in posegov na ribe in njihove habitate, še zlasti na varovane vrste.

ZON v 101. členu (presoja sprejemljivosti planov) določa, da za vsak plan ali spremembo plana, ... ribištva, ...ki bi lahko pomembno vplival na zavarovano območje, posebno varstveno območje ali potencialno posebno ohranitveno območje **sam po sebi ali v povezavi z drugimi plani**, je treba izvesti presojo sprejemljivosti njegovih vplivov oziroma posledic glede na varstvene cilje teh območij. Tega iz obstoječega CPVO ni razvidno. Negativni vplivi (elektrarne, regulacije vodotokov, vpliv ribiškega upravljanja, vlaganje tujerodnih vrst itd.) so

samo naštetih, izvedenih ni nobenih študij, analiz in ocen vplivov različnih posegov na ribje populacije in njihove habitate.

Zaradi preobsežnosti potrebnih pripomb na osnutek - Programa, podajamo natančnejše obrazložitve še v dokumentu, ki je priloga tega dopisa:

Izhodišče za PRIPRAVO KRITERIJEV IN METODOLOGIJE VREDNOTENJA BIOLOŠKIH OBREMENITEV ZA CELINSKE VODE S PODROČJA RIBIŠKEGA UPRAVLJANJA, RIBIŠTVA RIBOGOJSTVA IN TUJERODNIH VRST RIB (Inštitut za vode Slovenije v okviru izvajanja Vodne direktive).

Druge pripombe na osnutek Programa:

- Naslov ni skladen z vsebino dokumenta in je zavajajoč. V skladu z naslovom programa, bi dokument moral vsebovati celovito upravljanje sladkovodnih rib, obravnava pa samo ribiško upravljanje. Prav tako je obdobje za katerega se Program sprejema neustrezno.
- Popolnoma manjkajo vsebine o upravljanju z ribami in o sodelovanju s sosednjimi državami s katerimi si delimo mejne vode. O tem ni niti ene besede.
- Vključitev raziskovalnih dejavnosti in predvidenega financiranja (genetika, taksonomija, introdukcija tujih vrst, nosilna kapaciteta okolja, metode upravljanja, ekologija, itd.),
- akcijske načrte za najbolj ogrožene vrste v skladu s 24. členom Uredbe o prostoživečih živalskih vrstah,
- popolnoma manjka sodelovanje z mejnimi državami na mejnih vodah,
- nestrokovna in neurejena terminologija,
- prepoved vlaganja tujerodni vrst v ujemi-spusti revirje v zaščitene območjih in narodnih parkih,
- količina dovoljenega uplena ne sme posegati v vitalni del populacije katere koli lovne ribje vrste,
- vode posebnega pomena: enkrat se je potrebno odločiti ali so vode res namenjene prvenstveno ohranjanju naravnih populacij domorodnih vrst rib, tudi za smukanje matičnih rib za nadaljno gojitev za poriblanje ali pa so namenjene le trženju športnega ribolova. Seznam vod je že v ZS1Rib, navede naj se le tiste vode, ki so res pravi rezervati, če sploh kateri so. V veliki večini teh vod sedaj prevladujejo tujerodne vrste rib.

Programa upravljanja rib v celinskih vodah Republike Slovenije za obdobje 2010 – 2021 mora vsebovati vsaj:

za vrste iz Tabele v Prilogi:

- Oceno stanja
- Cilje in usmeritve
- Ukrepe: vsaj zapisati, da se izvede ciljne raziskave za vzpostavitev monitoringov rib, monitoring je potrebno izvajati redno; pri najbolj ogroženih vrstah tudi že konkretnije predloge; ukrepe proti tujerodnim vrstam ...
- Oceno pričakovanih učinkov in vire potrebnih sredstev
- Nosilce, za najbolj ogrožene vrste pa tudi kazalnike in roke
- Vključiti raziskave za oceno vplivov vseh dejavnosti in posegov na ribe in njihove habitate.
- Upoštevati status naravovarstvenih območjih ter cilje, ukrepe in režime, ki jih določa naravovarstvena zakonodaja.

Za izboljšanje Programa tudi v drugih vsebinah naj se uporabi priloženi dokument Inštituta za vode Slovenije v okviru izvajanja Vodne direktive do l. 2015. Okoljsko poročilo pa se pripravi v skladu z Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje izvedbe planov na okolje (Ur. l. RS, št. 73/05).

Menimo, da obstoječi Program ni usklajen z obstoječo zakonodajo RS in EU, saj ne obravnava varstva sladkovodnih rib celinskih voda Slovenije.

Društvo za preučevanje rib Slovenije je pripravljeno sodelovati pri programih in drugih dokumentih v zvezi z upravljanjem sladkovodnih rib celinskih voda Slovenije v skladu z Evropsko in nacionalno zakonodajo.

Za: VD predsednik društva

Meta Povž

PRILOGI

- **Izhodišče za pripravo kriterijev in metodologije vrednotenja bioloških obremenitev za celinske vode s področja ribiškega upravljanja, ribištva ribogojstva in tujerodnih vrst rib.** Inštitut za vode Slovenije.
- **Tabela**

Tabela: Vrste, za katere program upravljanje NE vsebuje **ocene stanja, cilje in usmeritve za varstvo** in trajnostno rabo rib, naloge in ukrepe za doseganje ciljev upravljanja rib, **ukrepe za ohranjanje ugodnega stanja ogroženih rib v skladu s predpisi o ohranjanju narave**, oceno pričakovanih učinkov in vire potrebnih sredstev za doseganje ciljev, nosilce posameznih nalog in kjer je primerno tudi roke in kazalnike. Vrste označene z barvo, so v Programu upravljanja samo omenjene, podani ukrepi ne temeljijo na ustreznih podatkih.

Vrste_Lat	Vrste_SLO	Uredba, Priloga 1	Uredba, Priloga 2	Rdeči seznam	Natura 2000
<i>Eudontomyzon mariae</i>	vzhodni potočni piškur	+	+	E	II
<i>Lampetra fluviatilis</i>	rečni piškur		+		II
<i>Lampetra planeri</i>	zahodni potočni piškur	+	+	R	II
<i>Lethenteron zanandreaei</i>	laški potočni piškur	+	+	E	II
<i>Petromyzon marinus</i>	morski piškur	+	+	E	II
<i>Acipenser ruthenus</i>	kečiga	+	+	R	
<i>Acipenser sturio</i>	atlantski jeseter	+			II*, IV
<i>Anguilla anguilla</i>	jegulja	+	+	Ex?	
<i>Alosa fallax</i>	čepa			R	II
<i>Gasterosteus aculeatus</i>	zet	+	+	R	
<i>Hucho hucho</i>	sulec		+	E	II
<i>Salmo marmoratus</i>	soška postrv		+	E	II
<i>Salmo trutta trutta m. fario</i>	potočna postrv			E	
<i>Salmo trutta trutta m. lacustris</i>	jezerska postrv			E	
<i>Thymallus thymallus</i>	lipan			V	
<i>Esox lucius</i>	ščuka		+	V	
<i>Umbra krameri</i>	velika senčica	+	+	V	II
<i>Abramis ballerus</i>	kosalj		+	R	
<i>Abramis sapa</i>	črnooka		+	R	
<i>Alburnus alburnus alborella</i>	primorska belica		+	O1	II
<i>Alburnoides bipunctatus</i>	pisanka			O1	
<i>Aspius aspius</i>	bolen		+	E	II
<i>Barbus barbus</i>	navadna mrena		+	E	
<i>Barbus meridionalis</i>	pohra in mrenič		+		II
<i>Barbus plebejus</i>	grba		+	E	II
<i>Chalcaburnus chalcoides</i>	pegunica	+	+	E	II
<i>Chondrostoma genei</i>	primorska podust	+	+	Ex	II
<i>Chondrostoma nasus</i>	podust		+	E	
<i>Chondrostoma soetta</i>	saveta	+	+	Ex	II
<i>Vimba vimba</i>	ogrica			E	
<i>Cyprinus carpio</i> (negojene živali)	krap (negojene živali)	+		E	
<i>Gobio albipinnatus</i>	beloplavuti globoček	+	+	V	II
<i>Gobio kessleri</i>	Keslerjev globoček	+	+	V	II
<i>Gobio uranoscopus</i>	zvezdogled		+	V	II
<i>Tinca tinca</i>	linj			E	
<i>Leucaspis delineatus</i>	belica	+	+	Ex?	
<i>Leuciscus idus</i>	jez		+	E	
<i>Leuciscus leuciscus</i>	klenič		+	E	
<i>Leuciscus souffia</i>	blistavec in primorski blistavec	+	+	E	II
<i>Pelecus cultratus</i>	sabljarka	+	+	R	II
<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	pezdirk		+	E	II
<i>Rutilus pigus</i>	platnica		+	E	II
<i>Rutilus rubilio</i>	mazenica	+	+	E	II
<i>Cobitis bilineata</i>	primorska nežica	+	+	E	
<i>Cobitis elongata</i>	velika nežica	+	+	E	II
<i>Cobitis elongatoides</i>	navadna nežica	+	+	V	II
<i>Cobitis taenia</i>	polžača	+	+	O1	II
<i>Misgurnus fossilis</i>	činklja		+	E	II
<i>Noemacheilus barbatulus</i>	babica			O1	
<i>Sabanejewia balcanica</i>	zlata nežica		+	E	II
<i>Silurus glanis</i>	som			V	
<i>Lota lota</i>	menek		+	E	

<i>Stizostedion lucioperca</i>	smuč			E	
<i>Gymnocephalus baloni</i>	grbasti okun	+	+	E	II
<i>Gymnocephalus cernuus</i>	navadni okun		+	O1	
<i>Gymnocephalus schraetzer</i>	smrkež	+	+	E	II
<i>Zingel streber</i>	upiravec		+	E	II
<i>Zingel zingel</i>	čep		+	E	II
<i>Blennius fluviatilis</i>	smrkavica	+	+	O1	
<i>Padogobius martensi</i>	potočni glavoč	+	+	O1	
<i>Cottus gobio</i>	kapelj		+	V	II
SKUPAJ VRST		27	49	58	35